Після конфіскати — другий наклад

Ч. 102 (10.485). Львів, вівторок 12. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Непевна тінь.

Які наслідки матиме вибір Гінденбурга президентом німецької республики? — ось питання, яке піскавило найширші кола читачів ріжних европейських країн і найбільше досвідчених дипльоматів. Воно не сходить до нині зі списку актуальних справ европейської політики. Воно нависло непевною тінню над дискусіями, що продовжуються роками і даремно шукають розвязки заплутаної европейської ситуації.

Нема сумніву, що міжнародне становище знов ускладнилось. Його не в силі направити втихомирюючий тон англійської дипльоматії, яка хоче звести ролю Гінденбурга до лірічної маніфестації німецького народу, що підчас виборів не пішов за голосом розуму, а почування. Гінденбург буцім-то авреол без реальної сили. Появляються навіть ревеляції, що справжнім стратегічним ґенієм німецького генерального штабу був Людендорф, а Гінденбург мав лише щастя давати фірму. Але сам „Таймс" признає, що вибір Гінденбурга означає знеохочення німецького народу своїми ліберальними провідниками, які мають надто слабу руку. Німецька політика на протязі останніх літ була низкою непевних компромісів, тимчасових настроїв і досить неясним висловом ще неяснійшої волі народу.

На цей раз ця воля промовила ясно. Чи союзні держави виграють що від цієї ясности, як це невпинно повторяє французька преса стверджуючи, що Німеччина станула нарешті перед світом з відкритим чолом? Чи виграє сама Німеччина? Ясність не виключає тіни, а навпаки зміцнює її обриси. Чи не вражатиме кожного факт як *соціялістичний* президент німецького парляменту братиме присягу на вірність *республиці* від *монархістичного* ґенерала? Поруч цієї суперечности істнуватимуть инші, більші, звязані з нею, дарма, що не такі заглядні. Німецька республика, що матиме головою бувшого героя імперіялістичної війни, стане предметом нових дискусій між Англією та Францією, з яких кожна домагається ґарантійного пакту, по власному зразку та розумінню. Англія впевнятиме из далі, що Гінденбург є лише страхополохом, Франція, що тінь цього страхополоха вказує на реальну величину, сховану за ним. Такий є поетичний зміст останніх новин про становище Франції та Англії супроти загального розоброєння Німеччини.

Мілітарний ґеній Гінденбурга є сумнівний у нинішній міжнародній ситуації. Але його особа стає хвилюючим питайним знаком у першій мірі для творців німецької республики, які протиставляють її дотеперішній мілітаристичній політиці Гогенцолернів, винуватцям нинішньої катастрофи. Можна сумніватись, чи справжні німецькі республиканці захотять притаїтись у тіни Гінденбурга і нишком, спільно з ним, працювати над новою війною. Але одночасно витворена ситуація в Німеччині стверджує на половину правду, якої так лякається Франція, повторюючи ії часто, а саме: що Німеччина має два обличча. Яка держава спутана рішеннями насильних договорів може мати лише одно обличча, навіть коли хоче бути щирою? Чи Европа є краще поінформована про внутрішню політику польської республики, ніж про політику Німеччини?

Офіціяльна осторога висловлена устами американського амбасадора Гогстона від Зєдинених Держав на адресу Европи каже виразно про непевну тінь, що нависла хмарою небезпеки над нашим старим світом. Небезпека в тому, що нинішні керманичі европейської політики не в силі відмежувати світла від тіней і тіней від предметів. Держави та народи мусять мати умовини свобідного розвитку пропорціональні до біольоґічних та духових сил притаєних в їх організмі. Ось ясна правда від якої паде тінь на сучасну географічну карту складену у Версалі.

„Модерні" абітурієнти.

Дивні речі. — Бомби — запас знання „патріотичних абітурієнтів. — Події в українській перемиській гімназії. — Анальоґія.

Дивні речі діються у відродженій Польщі, в демократичній республиці.

По широких українських і білоруських просторах мандрують як прогульковці „диверсійні ватаги", хоч корпус самої поліції в Польщі становить численно половину армії німецької держави; бандитизм процвітає як за часів середньовічного „Raubritter-ства"; день — в день трапляються залізничі катастрофи, яких жертвою падуть не військові поїзди, але поносять смерть звичайні громадяне, жінки і діти; опозиційні посли стають перед судами, з яких вовчими викидають адвокатів; в скарбових урядах викривають надужиття: у Варшаві крім непарляментарного, але явного кабінету Вл. Грабского істнує ще й ч о р н и й к а б і н е т . . .

Одним словом дивні речі, а серед них ще дивнійші — поява „модерних" абітурієнтів. Цей новий тип оспіваного Пшибишевским „homo sapiens" затрівожив навіть задубілу, хору на зоольоґічний і одночасно якийсь екзотичний „патріотизм" польську пресу.

Давнійше абітурієнти йшли складати іспит зрілости голіруч, що найвище зі схованим в кишені клаптиком паперу з історичними датами, математичними формулами, підручником льоґаритмів, а тепер у Вильні, „кресовім" городі, який опромінює Остробрамська Матір Божа, абітурієнти приходять перед іспитову комісію з р е в о л ь в е р а м и , ґ р а н а т а м и і б о м б а м и.

Як подають польські ґазети, у виленській польській гімназії ім. Лелевеля відбувалися іспити зрілости, до яких приступили між иншими учні Л я в р и н о в і ч і О б р е м б а л ь с к і, сини високих польських урядовців.

Хоч, як відомо, в польських гімназіях, особливо на „кресах", іспитові комісії є дуже поблажливі і вирозумілі, то все таки згадані абітурієнти не виявили minimum знання для переходу через „віслячий міст". Ця недостача знання у абітурієнтів трагічно відбилася на педагогах, які видно мало навчили своїх учнів. В критичнім моменті абітурієнт Ляврииновіч, тримаючи в одній руці р е в о л ь в е р, а в другій ґ р а н а т, віддав два стріли до дир. гімназії Беґаньского і легко ранив його. Опісля кинув і ґранат, який тяжче і лекше ранив кількох учнів і вчителів та якого жертвою впав сам замаховець. Одночасно другий „модерний" абітурієнт Обрембальскі розпочав стріляннину, ранив кількох товаришів, а опісля сам застрілився. Наслідком цього „модерного" іспитування понесли смерть учні: Ляврииновіч, Обрембальскі, Доманьскі і Загурскі, смертельно ранений учитель Янковскі, тяжко ранені учні: Точиловскі, Боридовскі і Дембіцкі, а лекше ранені учні: Шимоновіч, Втікевіч і Стабровскі та Беґаньскі. По иншим звісткам стріляв іще з револьвера учень Загурскі, а бомбою орудував учень Доманьскі. Та зайвим було би входити в подробиці. Годиться ще додати, що в гімназії Лелевеля після переведеної ревізії найдено цілий склад амуніції, ґ р а н а т и, б о м б и і к і л ь о г р а м п о р о х у. Знайдений вибуховий матеріял вистарчив би на висадження в повітря цілого шкільного будинку. Крім того в учнів найдено ще 7 револьверів, а в помешканні Ляврииновіча ще 5 ґранатів. Абітурієнт Ляврииновіч належав до „Зайонзку безпеченьства краю", на-пів тайної, „патріотичної" орґанізації, зверненої проти Білорусинів і Литовців та їх змагань. В тому мілітарному „Зайонзку" Ляврииновіч займав становище серджанта (старшого десятника).

Не будемо снувати думок про цю тему, але не зайвим буде зазначити, що вчинок „модерних" абітурієнтів Ляврииновіча і Обрембальского є ідентичний з учинком „модерного" поліцая Мурашка. В першому і другому випадку наступив самочинний „вимір справедливости" згідно зі своїми хоробливими забаганками. Є він одночасно корочним явищем проповідуваної анархії, є траґедією сучасного польського покоління. Цей „клясичний" випадок вказує, що ідеольоґія револьверів, ґранатів, бомб, баґнетів, тюрем, що організування всяких „Зайонзків безпечеьства краю" і инших „орґанізацій народових", що затроювання душ і умів всесильністю револьверової сили—мститься на її ідеольогах. Поділ горожан держави на озброєних і безборонних, як це доказують озброєні осадники, гімназійні учні, термінатори, не рахуючи поліції і війська, кінець кінців, коли револьвер не може найти приноровлення до „бунтівничих" нац. меншостей, находить його у відношенні до своїх педагогів. Тоді тратить яку-небудь силу ідея справедливости, толеранції, а її заступає „ідея" револьверові кулі. І та куля рішає все в життї громадському і чисто особистому. . . .

А тепер з одних „кресів" перейдім на другі. В перемиськім „Українськім Голосі" (ч. 19) поміщено за підписами пп. Р. Гамчикевича і д-ра В. Загайкевича комунікат, з якого довідуємося, що 29. квітня перевела поліція ревізію в гімназійнім інституті і бурсі св. Миколая в Перемишлі. Поліція шукала, чого шукала — Господь знає, та найшла кілька примірників „Українського Голосу" і „Нового Часу", а крім того в к о р и д о р і найдено якісь листки, які були там кимсь підкинені.

Взагалі українською перемиською гімназією піклується поліція і місцева „орґанізація народова" незвичайно ревно, звязуючи з її і с т н у в а н н я м найстрашнійші злочини, яких не в силі найти. А все таки їх шукається всіми фібрами душі, бо гімназія в Перемишлі є найдальше на захід висуненою українською середньою школою.

Недавно „Глос пшемиські" в порозумінні з поліцією видумав „udaremniony zamach młodocianych terrorystów" на директора гімназії п. М. Грицака, який — до речі кажучи — тішиться повним довірям професорів, учнів і громадянства. Та виявилося, що з цеї видумки нічого не може вийти.

Маючи перед собою таку „благородну" мету, органи перемиської поліції перевели в середу дня 29 квітня ревізію в гімназійнім Інституті і Бурсі св. Миколая. Ревізія почалася в 5-тій годині рано. В Бурсі ревізія не дала ніякого висліду.

Цю безвислідність на домагання управителя потвердили поліційні органи. Після того цілі фаланги поліції, комісарів, аґентів, конфідентів подалися до гімназійного Інституту. Шукали в салях, шафках, скринях, ліжках, кишенях учнів і... без висліду. Підчас цеї операції о 7-ій годині задзвонено на снідання. Поліція була така чемна, що дозволила всім учням удатися на снідання, а біля фаланґи поліції лишився всього тільки один настоятель. Ревізія перейшла на довгий коридор, де містяться вішала, а на них плащі і загортки учнів. Конфіденти почали шнирити по кишенях плащів і от негайно в одному з них, досить довгому, що по розмірах міг

наложати учневі з VII. або VIII. кл., найдено якісь „комуністичні“ проклямації і дві картки в чорних обвідках з написом „Смерть собаці“. Шеф дефензиви з радістю забрав цей „corpus delicti“ разом з плащем. Він так втішився цею „знахідкою“ конфідента, що зревигнував з ревізії на ІІ-гому поверсі. Та виявилося, що довгий плащ є власністю учня ІІІ. кл. Пасічинського, ростом високого, але мало розвиненого. Значить, провокатор помилився здорово. Хлопця покликано на поліцію, але негайно випущено, бо що було робити з недорозвиненою дитиною. Всі „небезпечні“ папери враз з „революційними“ картками „Смерть собаці!“ вложив до плаща хтось, кому залежало довести до розвязання бурс, а тим самим гімназії, бо в самім Інституті є 150 учнів. Коли вони є „заражені комунізмом“, то ясно, що й гімназія теж „заражена“, а тоді одинокий вихід розвязання бурс і гімназії.

Перемиське громадянство до краю схвильоване провокаційними методами, припоровлюваними до молоді.

Гринько проти Грушевського!

Голова Київського Губвиконкому Гринько, в справозданні з діяльности Губвиконкому на VII. зїзді рад Київщини, торкаючись справи українізації ні з сього, ні з того копнув академіка Мих. Грушевського, накликуючи на нього радянського поліцая...

„Ось передомною журнал „Україна“—з обуренням говорив Гринько —який видається під редакцією М. Грушевського. Останнє число посвячено переважно памяти Шевченка. Передова політична стаття написана Грушевським. Я питаю вас, товариші, — з патосом звертається Гринько до своєї авдиторії,—чи можна в 1925 р. на Україні писати бойову політичну статтю про Шевченка і жадним словом, жадним натяком не згадати про радянську владу, радянську суспільність? Чи може це зробити той, що щиро стоїть на радянському грунті? В цій статті радянську владу оминається. Там є більше української національної великодержавности, ніж радянської ідеольогії“.

„Нам не так важно, поучував дальше своїх слухачів Гринько,—що думає з приводу Шевченкових роковин проф. Грушевський, як важно те, яку літературу, яку публіцистику подається нашим читачам. Звичайно булоб добре, колиб науковий талант проф. Грушевського пішов по радянському напрямку. Але незалежно від цього нам треба завоювати українську публіцистику та літературу. Ми з великим задоволенням стежимо за тим, як до щирого, активного співробітництва підходять все ширші кола української інтелігенції. Але ми не можемо закривати очей також і на те, що в умовах нової економічної політики утворюється грунт для оживлення дрібно-буржуазної ідеольогії“...

„Треба просто сказати, признається Гринько — що української літератури і публіцистики ми ще не завоювали“.

Не маючи дотичного числа „України“, не можемо провірити, чи стаття академіка М. Грушевського містить в собі знамена злочину ігнорування радянської влади і радянської суспільности, злочину великодержавности та ідеольогічної дрібно-буржуазности. Отже мусимо на слово вірити Гринькови, що позажаний учений мабуть таки прогрішився, коли не супроти радянської влади і радянської суспільности, то щонайменше супроти самого Гринька. Видно чимсь недогодив старий професор молодому представникові радянської влади.

Але при цій нагоді варто відзначити, що українське національне письменство, українська національна думка, по авторитетному свідоцтву Гринька, всеж таки існують, розвиваються; що українська література й українська публіцистика перейнята національною великодержавністю і навіть (дивна річ у соціялістичній республиці!) дрібно-буржуазністю та що радянська влада ніяк не може прибрати до своїх рук сеї непокірної національної та дрібно-буржуазної української літератури й публіцистики.

Дійсно справа кепська. Так багато зроблено для українізації життя — і пару десяток газет українських існує, і кілька журналів українських видається, і сотками книжки українською мовою друкується, а українська література й українська публіцистика десь самі собі з боку стоять і не дають себе „завоювати“. Ніякої тобі „смички“! Справді, є чого обурюватися.

Бідний Гринько, в своїм комуністичнім засліпленні не бачить трагікомічности становища, коли про українську літературу й українську публіцистику доводиться говорити, як про щось цілком відокремлене від усього того українського, що творить радянська влада, а радше комуністична партія, признаючи тим самим, що вся та українська творчість радянської влади не є українською посуті, бо українську літературу й українську публіцистику треба ще „завойовувати“! А це завдання, видно, не легке!

x

У. С. Р. Р.

Стан шкільництва у Київі

Під теперішню пору існує у Київі 97 трудових шкіл, в яких учиться 31.000 дітей. Проти попереднього року число шкіл зменшилося на три, але процент охоплених школами дітей зріс з 45 до 50 проц. Кількість українських шкіл збільшилася з 30 до 35, жидівських з 4 до 7 коштом російських шкіл. В 60 дитячих будинках і дитячому городку „Ленінск“ виховується до 5000 дітей. Через заборгованість батьків з платою за навчання, педагогічний персонал не дістає цілої платні. Недобір платні в біжучому квартали досягає 40 проц.

(Б. 18. IV. 25.)

Національні Меншости на Україні.

Центральна Комісія національних меншостей при ВУЦВК. зробила підсумки пороблених заходів для розвязання питання національних меншостей на Україні, які представляються так: Виділено 5 німецьких районів, в складі 55 сільських рад, крім того виділено 22 окремі німецькі сільські ради, які входять в склад не німецьких районів. Польських сільських рад виділено 15 і має бути ще виділено

Др. Дорошенко.

НОВИНИ нашої педагогічної літератури.

(Учитель. Педагогічно-науковий збірник. Том І. Львів 1925. Накладом Учительської organізації, ст. 168, 8°).

Завдання, які ставить перед собою редакція нового збірника, що отсе перший том його перед нами, почасти розкриваються в першій статті збірника: „Самоосвіта учительства“, пера М. Галущинського. Потреба удосконалення фахового знання, набутого в школі, потреба стежити за розвитком своєї фахової науки й бути в курсі новіщих її досягнень особливо дає себе чути в сфері праці учителя-педагога. Цій потребі йдуть на зустріч звичайно в формі тзв. доповняючих курсів; такі курси особливо були розповсюджені колись на Україні; улаштовує такі курси й теперішня польська влада в Галичині; але ці курси мало можуть дати українському учительству Галичини (а його то й має головно на увазі д. Галущинський), бо з них старанно усунуто все українське, улаштуванняж своїх власних українських курсів натрафляє на ріжні трудноші. Отже українському вчителеві зостається одна дорога — дорога самоосвіти в найширшім розумінні того слова: організація професійних товариств зі зборами й рефератами, бібліотеками, видавництвом. Автор констатує занепад вищих культурних інтересів серед загалу українського учительства — як наслідок загального нашого лихоліття, і вважає необхідним пробудити, оживити ці інтреси серед учительства, бо инакше воно може зовсім втратити значіння провідника культури в народні маси, що було би великою шкодою для нашого національного життя. Видання неперіодичних збірників, на сторінках яких учитель може знайти цікаву для себе лектуру, прочитати про новинки на полі теоретичної науки в своїм фаху, про нові досвіди на тім полі, про справи національної просвіти взагалі, може й сам поділитися своїми думками й вражіннями, — такий очевидно замисл видавців збірника „Учитель“, такі їхні завдання.

Перший том „Учителя“ зложений, на нашу думку, цікаво і ріжнострінне. Знаходимо тут перш за все ряд статтей фахового педагогічного змісту: А. Чайківського „Про завдання народнього учителя на селі“; Ст. Сірополка — „На шляху творення нової школи“; О. Цегельської — „Народня учителька під теперішню добу“; Дмона Девея — „Ціль науки історії в початковім навчанню; Д. Коренця — „Практичне образування молоді“ й деякі инші. Бачимо статті присвячені спеціяльно справі підручників: І. Климка „Про значіння поетичних уступів, уміщених у підручниках народніх шкіл і звязь цих уступів із прозаїчними та з наукою співу“, Д. Коренця „Історичні читанки“. Щодо перших статтей здається нам, що вони трохи грішать теоретичністю й замало говорять за конкретні обставини, в яких перебуває тепер школа хочаб у самій Галичині. Говорячи про „нову школу“, варто було би зупинитись на тій великій роботі, яка була зроблена на полі народнього шкільництва на Великій Україні в 1918 і 1919 роках; не вважаючи на зміну урядів і режімів там у міністерстві освіти фактично працювали одні й ті самі люде, котрі зробили велику роботу, що хоча почасти й зруйнована тепер, але має великий історичний, а також і практичний інтерес. Якого розмаху досягла справа організації українського ткільництва спеціяльно за часів Української Держави 1918 року, це видно зі споминів І. Филипчака „Учительські курси українознавства на В. Україні в 1918“, надрукованих в цій самій книжці „Учителя“.

Д-ій Коренець, говорячи про історичні читанки, чомусь не згадує про історичні читанки О. Білоусенка „Було колись“ і про „Читанку з історії України“ Н. Мірзи-Авакіяну. Обидві ці книги заслуговують як найбільшої уваги.

Характер споминів має стаття Е. Грицака „З історії українського шкільництва на Великій Україні“. Властиво мова йде про сільські гімназії 1920—1922 років, коли радянська влада „не нищила і не забороняла здебільша українських шкіл, але також нічим їх не піддержувала, а навпаки, робила всякі трудноці й перешкоди, підозріваючи скрізь українську політичну роботу і дошкулюючи перш усього учителям-Українцям“. Дуже інтересні відомости про українське шкільництво за океаном подає стаття М. Таранька „З шкільного руху в Канаді“.

Цілий ряд статтей збірника своїм змістом виходить за межі педагогічних тем і тому має загальніший інтерес. В. Залозецький в статі „Т. Шевченко в світлі епохи“ розбирає дві нові книги про Шевченка — А. Річицького й О. Грицая, в яких обидва автори стараються представити Шевченка „пролетарським поетом“ в сучасним большевицькім дусі, — новий доказ, як іще мало досліджене життя і творчість великого поета і як мало вони ясні навіть поп...ним літератам, таким як ось д. Грицай. До фактів і вказівок, якими д. Залозецький збиває поверхові й тенденційні твердження обох авторів книг, можна би додати іще чимало, але це вивело би нас далеко поза межі обсягу нашої замітки.

Стаття В. Гнатюка „Лука Гарматій і його спомини про М. Коцюбинського“ дає більше, ніж обіцяє сама назва. Перш за все це — дуже тепло й яскраво написана біографія Луки Гарматія, одного з найсимпатичніших українських учителів-громадян; по друге маємо тут спомини пок. Л. Гарматія про побут М. Коцюбинського на Гуцульщині в 1912 р., лист Коцюбинського до Гарматія і спомини про гостювання Коцюбинського серед гуцулів П. Шекерика-Доникового, з примітками В. Гнатюка. В цілому спомини й примітки дають дуже цікавий матеріял для генези й психольогії творчости автора „Тіней забутих предків“.

М. Возняк у статті „Краса давньої української книги“ говорить про мистецькі окраси й взагалі про зовнішний вигляд старої української книги від Ізборника Святослава 1073 р. — з нагоди появи праць Іл. Свєнціцького про „Прикраси рукописів Галицької України“ й „Початки книгопечатання на землях України“.

Іл. Свєнціцький в замітці „Три історії української літератури“ дає загальну характеристику праць С. Єфремова, М. Возняка і М. Грушевського. На його думку — „Возняк дав найбільшу скількість річевого матеріялу,... Грушевський обхопив національну літературу людового походження у звязку з міжнародньою, а взагалі літературу доведену до XIV в. получив з історичним життям нації; Єфремов посліднім [illegible]

та, а також утворено один польський район, в складі 14 сільських рад. В житомирській окрузі відкрито 258 польських шкіл. Болгарських районів утворено два, в складі 10 сільських рад. В херсонській і криворіжській округах оселено 8420 душ жидівського населення.

Національних меншостей на Україні налічується 2,333.000, в тім коло півтора міліона Жидів, 362.000 Німців, 239.000 Поляків, 86.000 Болгар, 29.000 Греків і инші дрібні народи. Сюди не входять Росіяне. Територія Молдавам виділена в окрему молдавську республику.

Виступ Каменева у Харкові.

На Всеукраїнському зїзді Рад у Харкові виступив з обширним рефератом Каменев. Він заявив, що на найблизшому зїзді Рад СРСР. будуть приняті закони метою яких буде економічне піднесення села. Ці закони встановлять певно тривший речинець і далеко ширше пами... вання весняної праці в селі, полекшать ...наймі землі та пристосують кодекс праці до сільських вимог. Основно буде переглянена і лісова політика. Крім того намічені полекші у податках від сільської торговлі. Всі ці засоби важко провести в життя виключно силами державного апарату. Необхідно, щоби в цій роботі приняло найактивнійшу участь також само селянство. В часі дискусій над рефератом Каменева забирали голос численні делегати з Волині та Поділля. Вони спинялися переважно на взаємовідносинах СРСР. і Польщі та вимагали від союзного уряду енергічних засобів для того, щоби оборонити інтереси Українців у Польщі та Румунії та Білорусинів у Польщі. В кінцевих резолюціях висловлена віра в те, що „союзний уряд прийме активні та енергічні заходи для оборони Українців у Польщі та Румунії". Зїзд поставив дуже гостро питання про припинення румунської окупації в Бессарабії, та про заставлення польського уряду зберігати точно зобовязання відносно українського та білоруського населення, які Польща приняла на себе у рижському трактаті.

Розсадники русифікації.

Г. Сорока порушує в „Більшовику" з 16. IV. справу використання театру, як засобу присвоєння знаціоналізованою і чужою по національности публикою, головно робітництвом, знання української мови і стверджує, що переважна частина київських театрів, як також театральні вистави робітничих клюбів ведуться в російській мові, являючись розсадниками дальшої русифікації серед населення.

Заходи коло українізації партійних шкіл.

Центральний комітет КП(б)У. запропонував всім місцевим комітетам збільшити українізацію навчальної, позашкільної і політично-просвітної роботи радянсько-партійних шкіл. Розроблено плян українізації шкіл в наступному році. По цьому пляну переводиться на українську мову навчання усіх предметів у школах II. ступня — київській, полтавській і волинській — і в школах I. ступня — новоград-волинській, роменській, черкаській, каменець-подільській, винницькій, харківській, ізюмській і ніжинській. В решті партійних шкіл на українську мову переводиться від половини до двох-третих предметів. В школах Донбасу збільшено буде навчання української мови і переведено на українську мову навчання історії України і економічної географії. В Київі та Полтаві будуть організовані в місяці серпні курси української мови для лекторів партійних шкіл, в кожнім місті на 30 осіб. Крім того в Харкові будуть улаштовані всеукраїнські курси для вивчення української мови, для професорів партійних шкіл I. і II. ступня, розраховані на 40 осіб. Головполітосвіті і Агітпропу предложено виробити плян видання до нового шкільного року підручників і инших наукових середників на українській мові. Поруч цього будуть вжиті заходи, щоб українська мова зробилася розговірною мовою в інтернатах шкільних, на курсових шкільних зібраннях, в шкільних клюбах і щоби вживалася в шкільних стінних газетах. (Комуніст, 24. III. 25).

Українізація в першомайськім окрузі.

Робота по українізації почалася в 1924 році. Утворені комісії по українізації, окружна і районні, взялися були до виявлення знання української мови урядовцями радянських установ. Наслідки були мало потішаючі, знаючих українську мову виявилось уже мало. На початку минулого року організовано гуртки для вивчення української мови, до яких втягнено до 90 процент всього складу урядовців, а з кінцем року зроблено поновну провірку, яка дала такі наслідки: На 881 урядовців добре володіють українською мовою 114, задовольняючо — 395, кепсько — 229, зовсім не володіють українською мовою 73. Це в місті. В районах і на селах на 1123 урядовців добре володіють українською мовою 2?3, задовольняючо — 494, кепсько — 429, зовсім не володіють українською мовою 82. Під кінець минулого року окружний виконком і всі його відділи перевели діловодство на українську мову. Неукраїнізованими залишились господарські установи і по части професіональні організації. З українізацією шкіл справа стоїть значно краще. На 332 школи тільки 19 не українізовано, в тім 14 шкіл національних меншостей. Це трудові школи. Але з професіональними і технічними школами гірше. З восьми шкіл цього типу тільки в одній наука ведеться по українськи, а в решті шкіл українська мова викладається лише як предмет. Політично-просвітні установи також мало українізовано. Одною з причин цього — відсутність української літератури. В бібліотеці округи на 62.000 книжок тільки 12.000 є українських.

(Комуніст, 4. IV. 1925).

Як переведено шкільний плебісцит?

Інспектор жадає присяги.

В дні 24. IV. 1925 р. шкільний інспектор в Скалаті Здек допустився надужиття власти і стоптав закон, який польська держава видала. В тім дні, ще перед північю, візвав він 35 громадян села Глібова, через жандармерію, щоби явилися до нього на переслухання в громаді Пізнанка гетьманська найпізнійше до 10 год. рано, бо инакше уневажнить усі їх декларації. Рівночасно візвав кождого з них, щоби приніс урядовий виказ метрикальний на доказ, що його дитина знаходиться з шкільнім віці.

Переляканi громадяне змушені були серед опівночі стягати з ліжка свого пароха о. Дурбака, щоби поробив потрібні метрикальні витяги і в означеній годині ставилися на авдієнцію до інспектора в селі Пізнанка. Цей почав списувати спершу з кождим поодиноко якісь протоколи і питався громадян: чи вони обстають при тім, щоби була лише „руська" школа, чому не хотять польської, а рівночасно світив свічки і розуміється, щоби селян застрашити, взивав, щоби присягали, що не хочуть польської школи.

Наші селяне не люблять присягати на дрібниці і тому боячися присяги згодилися і підписували не приглядаючися письмам що їх підписував інспектор, лише щоби з тої халепи вирватись. Щойно останній з них запримітив, що це були декларації за польською школою.

Додаємо, що на тих самих деклараціях був стверджений уже парохом вік дітей і що інспектор по такій переведеній маніпуляції наші декларації звернув як уже безпредметові.

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Рогатин.

1) Бабухів 67 декларацій за 81 дітей, 2) Беньківці 59 дек. за 85 діт., 3) Васючин 42 дек. за 64 діт., 4) Вербилівці 42 дек. за 48 діт., 5) Воскресінці 42 дек., 6) Висипа 42 дек. за 55 діт., 7) Григорів 42 дек., 8) Дăчильче 40 дек. за 53 діт., 9) Дібринів 44 дек. за 57 діт., 10) Дичок 52 дек. за 84 діт., 11) Залуже 44 дек. за 51 діт., 12) Залипя 40 дек. за 47 діт., 13) Залантів малий і великий 49 дек., 14) Конюшки 59 дек. за 81 діт., 15) Кнігиниці 56 дек. за 72 діт., 16) Кліщівна 54 дек. за 82 діт., 17) Липиця горішна 71 дек. за 92 діт., 18) Люша 41 дек. за 60 діт., 19) Мелна 26 дек. за 43 діт., 20) Обельниця 27 дек. за 30 діт., 21) Підгородя 42 дек. за 57 діт., 22) Пуків 54 дек. за 72 діт., 23) Путятинці 66 дек. за 79 діт., 24) Помоняти 63 дек. за 91 діт., 25) Рогатин 36 дек. за 46 діт., 26) Бабинці долішні і горішні 48 дек. за 63 діт., 27) Кути 20 дек. за 28 діт., 28) Переміжка 6 дек. за 7 діт., 29) Підвальє 20 дек. за 25 діт., 30) Руда 36 дек. за 46 діт., 31) Стратин місто і село 45 дек. за 57 діт., 32) Уїзд 40 дек. за 40 діт., 33) Фрага 53 дек. за 69 діт., 34) Фірлеїв 49 дек. за 65 діт., 35) Чесники 43 дек. за 61 діт., 36) Явче 50 дек. за 64 діт., 37) Яглуш 40 дек. за 54 діт.

Разом внесено **1660 декл.** за **2017 дітей.**

Крім того внесли без подання числа декларацій громади:

Дегова, Долиняни, Жовчів, Загіря княгиницьке, Луганці, Псари і Підбіре, а з судового повіту бурштинського: 1) Болшівець 36 дек. за 52 діт., 2) Бурштин 60 дек. за 80 діт., 3) Букачівці 70 дек. за 92 діт., 4) Вишнів 40 дек. за 60 діт., 5) Гербутів 54 дек. за 79 діт., 6) Дитятин 44 дек. за 49 діт., 7) Дриншів 59 дек. за 75 діт., 8) Желібори 57 дек. за 72 діт., 9) Жуків 41 дек. за 58 діт., 10) Журавенько 46 дек. за 62 діт., 11) Козара 42 дек. за 59 діт., 12) Корпатники 43 дек. за 52 діт., 13) Кунашів 105 дек. за 31 діт., 14) Липиця долішна 72 дек. за 90 діт., 15) Настасшин 46 дек. за 51 діт., 16) Озеряни 41 дек. за 53 діт., 17) Посвірж 35 дек. за 49 діт., 18) Поплавники 42 дек. за 65 діт., 19) Підмихайлівці 56 дек. за 78 діт., 20) Підшумлянці 38 дек. за 55 діт., 21) Сарники долішні 40 дек. за 50 діт., 22) Сарники горішні 61 дек. за 70 діт., 23) Сарники середні 55 дек. за 63 діт., 24) Скоморохи нові 79 дек. за 106 діт., 25) Скоморохи старі 46 дек. за 51 діт., 26) Світільники 63 дек. за 91 діт., 27) Слобідка болшівська 42 дек. за 43 діт., 28) Хоровів 78 дек. за 90 діт., 29) Чернів старий 47 дек. за 48 діт., 30) Чагрів 55 дек. за 80 діт., 31) Загіре кокольницьке 31 дек., 32) Кокольники 82 дек., 33) Тенетники 52 дек., 34) Юнашків 45 дек., 35) Яблонів 82 дек., 36) і Коростовичі (без подання числа.)

Внесено **1874 декларацій** за **2053 дітей.**

По причині байдужности не внесли громади: Підкамінь, Бовшів, Гоноратівка, Ганівці, Городьків, Деманів, Демешківці, Колоколин, Куничі, Мартинів новий і старий, Німшин, Різдвяни, Слобідка конкольницька, Стасьова воля і Лопушня.

Суд над українськими послами.

(Телегр. від нашого спец. кореспондента)

Субота — четвертий день розправи. До полудня закінчено переслухання відводових свідків. Усі одностайно заперечили акт обвинувачення, доказуючи з другого боку переслідування Українців в усіх галузях життя. Після перерви одногодинна бліда й хаотична промова прокуратора, закінчена домаганням покарати послів П. Васильчука і М. Чучмая 4-охлітньою тяжкою вязницею, а посла С. Козицького 4-охлітнім „домом поправи". Головний аргумент прокуратора: „колиб не такі посольські промови, то замісць вязниць стоялиб у Польщі школи". Тенденція прокураторської промови та сама, що й предсідника трибуналу:

Над заприсяженими зізнаннями сотні відводових свідків прокуратор перейшов до денного порядку. Обв. посол Васильчук виголосив 3-годинну промову. Промовами обвинувачених послів Чучмая і Козицького закінчено в 11 год. ночі розправу. Присуд в неділю 10 години зранка.

Біля будинку суду сконсигновано сильний відділ пішої і кінної поліції та хмару агентів дефензиви.

Присуд.

Дня 10. V. о 5. годині запав присуд: пос. Чучмая засуджено на два роки вязниці, послів Козицького і Васильчука на рік. Випустили їх одначе за кавцією. Васильчук зложив 300 зол., Чучмай 500 зол., Козицький 300 зол. Всі зголосили протест.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Риков про Сх. Галичину.

„Н. фр. пр." містить розмову свого кореспондента з головою наркомісарів Риковим. Він сказав про Сх. Галичину: Події в Сх. Галичині на Україні роблять сильне враження. Всюди відбуваються протестуючі збори. Україна не може бути рівнодушною для долі братів у Сх. Галичині. Але не думаємо робити дипл. засоби або зголосити якийсь офіц. протест.

Арештування на Волині.

„Дзєнь Польскі" повідомляє з Рівного, що в Рівенщині арештовано 466 чоловік, з котрих 258 віддано до диспозиції прокуратора. „Дз. П." запевняє, що то диверсанти.

снови українського письменства від початків до найновійших часів та накреслив невідрадні умовини наукової праці і видавання книжок у Київі, для якого ані одна з цих виданих книг тепер зовсім не є доступна".

Найбільша (ст. 112—157) стаття в Збірнику — В. Домбровського „Фільольогічні факти чи фікції?" — присвячена полеміці її автора з проф. Ів. Огієнком з приводу стилістичних проблем української літературної мови. Нагоду дала йому поява „Українського стилістичного Словника" проф. Огієнка. Наводячи велику силу прикладів з народньої словесности й з творів українських письменників, д. Домбровський старається довести, що проф. Огієнко в своїм „Словнику" допустився багато неточностей, непослідовности і наукової неумотивованости. Безумовно, багато в чому він має рацію й проти його фактичних вказівок трудно сперечатись. Але нам здається, що діло не в цьому: коли йде річ про вироблення літературної української мови, спільної для всіх частин української землі, то в основу її повинен бути положений центральний український діялект, яким у нас є т. зв. київо-полтавський і яким писали наші клясики від Котляревського до Шевченка, Марка-Вовчка й Мирного. Щодо втягнення в літературну мову слів з красвих діялектів, то тут треба мати певне почуття мови, певний такт; це не кожному дано. Такий такт мав Іван Франко, але під кінець життя виявив недостачу такого такту Ів. Нечуй-Левицький. Одначе ніякі покликання на те, що там а там в народній пісні вживається таке то слово, або в такім то певнім розумінні, — нічого не доводить, бо завждй можна знайти иншу пісню з иншої околиці, де те саме слово вжито в зовсім иншому розумунні. І тільки широке знання усієї народньої словесности й клясичної літератури з усіх частин нашої землі, а особливо той необхідний такт (зрозуміння, котре з двох ріжних розумінь одного й того самого слова є більш поширене, більш відповідне, й тому має бути впроваджене в мову літературну) дають змогу робити правильний вибір синонімів і вводити до літературного обігу те або инше слово. Але, на жаль, історичні обставини з непереможною силою приводять покищо до істнування двох ріжних відтінків одної літературної мови: східного й західного (чи галицького, коли хочете). І, здається, пора би вже визнати отверто цей факт і помиритись з ним. Колись з часом, обєднання обох частин української землі приведе неминуче й до обєднання мови, а поки-що великої шкоди від факту істнування поруч себе двох відтінків немає: для взаємного зровуміння перешкод воно не дає жадних, а негувати його — це значить заплющувати очі на дійсність. З цього погляду й боротьба або полєміка на зразок тої, що її веде д. Домбровський, ледве чи доведе до яких практичних наслідків: бо кожна з полемізуючих сторін по свойому має рацію!

У відділі рецензій подано рецензії на десяток книжок, переважно з обсягу педагогії. В цілому „Збірник" репрезентується солідно й безперечно повинен викликати зацікавлення в учительських колах, для яких він призначений у першій лінії.

Суд у Рівнім.

Телеграми спеціяльного кореспондента „Діла"

Дальше переслухання свідків.

Рівне, 8. V. В специфічній полiційній атмосфері розправа скорим ходом посувається вперед. В третьому дні розправи переслухано 18 відводових свідків, а між ними послів і сенаторів. Взагалі досі переслухано 11 прокураторських свідків і 19 відводових. Остало ще до переслухання 36 свідків. Всі відводові свідки заперечили зміст і тенденцію акту обвинувачення. Переслухані відводові свідки були головним чином — так сказатиб — свідками пос. П. Васильчука, дальших 36 свідків є свідками пос. Чучмая і пос. Козицького.

Свідки незвичайно ядерно характеризують польський режім на „кресах", головно зупиняючись на кольонізації й осадництві. Предс. Башинські намагається всі надужиття, безправства, цілу кольонізаційну систему звести до окремих, відрівних фактів.

а до цього служать предсідникові систематичне ухилювання питань, завдаваних обвинуваченими свідкам. Присуд сподіваний в понеділок.

НОВИНКИ.

— **Сконфісковано** вчорашне число нашого часопису за 4 місця вступної статті „Піднесення до квадрату", за перші рядки статті „Господарська руїна Польщі" та закінчення статті „Шкільний плебісцит".

— **Скасована конфіската.** В наслідок зажалення нашої редакції і п. Івана Ліщинського як автора сконфіскованої статті, поміщеної в 55 числі „Діла" з 12. березня 1925 п. з. „Пояснення" польського міністра" Апеляційний Суд у Львові ухвалою з 21. цвітня 1925 ч. спр. Д. VI. 110/25 — Пр. 176/25 скасував конфіскату щодо двох уступів, в яких говориться про те, що в 1923 р. і першій половині 1924 р. львівська дирекція поліції дала дозвіл лише на два віча, а не на 29, як твердив п. міністр. Оба ці сконфісковані уступи були вже у нас репродуковані в інтерпеляції наших послів в 75 ч. „Діла" з 4. цвітня н. р.

— **Арештування комуністів у Варшаві.** Вся польська преса розписується дуже широко про те, як то варшавська, скомпромітована до краю бомбовою аферою Тропиовского політична поліція арештувала цілий центральний комітет комуністичної партії Польщі. Арештовані Ал. Томашевскі, Фр. Ґжельщак, Андр. Левандовскі, Стан. Шимaньскі, Стеф. Баум, Макс Лепон (що мав брати участь у атентаті над през. Войцеховского у Львові), Фр. Плохоцка і Иосько Зісблюм, разом із жінкою, в помешканню яких відбувалася нарада всіх арештованих. Польська преса мабуть тому так широко розводиться на тим новим подвигом політичної поліції, щоби її бодай частинно ратувати перед ганьблячою аферою Тропиовского. Виявилося, що вона контролювала всю соймову пошту, що перечитувала навіть приватну переписку міністрів Тугута і Ратайского. Щодо цього останнього, то це направду чисто жандармська тактика славетного колись російського т. зв. III. політичного департаменту з часів найбрутальнійшої реакції, з часів Трепова, де теж контролювали переписку міністрів. Ратайскі найвищий зверхник тоїж поліції був видно для держави за мало „благонадьожний", коли вона простягла і на нього та його приватну переписку свої опікунчі крила. Через те вся та реклама з арештом центрального комітету польської компартії принесе мало чести тій поліції а вже не може бути мови про якусь її „регабілітацію". Бо якаж може бути „регабілітація" для поліції та ще й такої, що послугується провокацією?

— **Голод у Китаю.** У китайській провінції Квей-Чоу шаліє голод. Мешканці кормляться листям і продають своїх дітей за риж. Католицькі місіонарі інформують, що були і тепер приключаються випадки людоїдства. Найгірше те, що населення не надіється на ніяку поміч.

— **„Комітет розбудови"** відчинений радою м. Львова у магістраті (II. пов. дв. 62) звертає увагу, що туди треба звертати всі прохання, вільні від оплат, і там можна одержувати всі інформації щодня від 9–11 рано.

— **Дубановіч і монархісти.** Польський посол Дубановіч, голова клюбу Х. Н. і бувший голова конституційної комісії польського сойму, вислав сердечний привіт на з'їзд польських монархістів у Познані разом із оправданням, що не може взяти особистої участи в з'їзді. Гарний голова конституційної комісії республики та ще кращий сторож основних републиканських законів!

— **Польща засипана предметами розкоші.** Польське міністерство скарбу звернуло увагу на надмірний імпорт предметів розкоші в Польщі. В порівнанню з минулим роком довіз помаранч, яблок, грушок і инших дорогих овочів з далекого полудня зріс потрійно, довіз риби почвірно, а маринатів усякого роду аж в шестеро. Скляних виробів привезено з закордону чотири рази більше ніж минулого року. Так само мається справа із ґалянтерією. Непомірно зріс привіз шовкових виробів, білля, косметиків, запахів та инших подібних речей. Зменшення закордонного ввозу поліпшило би, на думку міністерства скарбу, справу додатної розвязки торговельного білянсу Польщі, що має наскрізь відємний характер.

— **Листонос украв 2.600 долярів і втік.** У селі Тісна, ліського повіту, сповняв довший час функції листоноса Пилип Шеффер, родом зі Львова. В Ліску відбирав він почту для дооколичних сіл та передавав її по дорозі. Особливу увагу звертав на американські листи, з яких вибирав доляри і долярові чеки. Чеки потім реалізував у банках на підставі фальшивих уповноважень. Був до тої міри осторожний та чемний, що адресатам листів вже не доручував, але віписував у їх імени довгі листи з подякою за присланні гроші з Америки. В такий спосіб відбирав на протязі довшого часу всі листи та чеки від еміґранта Коваличука, який висилав їх до своєї жінки. Шеффер дякував за гроші в імени жінки та написав йому, що вона вже купила за ті гроші 30 моргів поля. Коваличук рішив вернути до краю на нове господарство. Якеж було його розчарування, коли від жінки довідався, що вона не дістала ні одного доляра. Шеффер „пронюхавши письмо носом" втік за кордон. Ось так паде жертвою піт і кров людей, їхня тяжка праця. Не диво, що попадають у розпуку.

— **Польща платить відшкодування жертвам катастрофи під Староґардом.** Залізнича дирекція в Кеніґсберґу проголосила комунікат, в якому заявляє, що вона готова піднятися посередництва між родинами жертв і ушкодованими у залізничій катастрофі під Староґардом та польською залізничою владою. Комунікат підкреслює, що згідно з умовою про транзит через польську територію всю відповідальність за німецькі шкоди на польській території несе Польща, отже в тому випадку несе і цивільно-правну відповідальність. Польська залізнича управа мусить через те дати відшкодування німецькому товариству державних залізниць. Польська преса публікуючи цей комунікат накидається на недбальство польського міністерства залізниць, що допустило до такої катастрофи. Пат дає від себе коментар, що Польща несе відповідальність тільки за ті шкоди, які сталися з її вини. В данову випадку видно, що Польща признала ту вину, бо від заплати відшкодування не відмовляється.

— **Велика крадіж.** У Відні відбулася карна розправа проти П. Вуспака та його жінки за те, що крали польські монети з австрійської монетарні. Вуспакова була занята в монетарні як робітниця і при цій нагоді крала польські гроші, які вироблялися на рахунок Польщі. Шкода виносить понад вісім міліонів золотих. Вуспакову засудили на три місяці важкої тюрми а її мужа на три місяці звичайного арешту.

— **Культура та людство.** Жорж Брандес дав на поставлене йому питання „Чи істнує загально-людська культура?" таку відповідь: „Певно, що є загально людська, міжнародня культура, до неї я враховую: геометрію, астрономію, хемію, фізику, лінґвістику. Все, що відноситься до иншого не можна назвати культурою. Я не маю пересвідчення про те, чи пануючі тепер суперечні політичні звичаї та звичаї преси можна назвати культурою? Вони себе взаїмно виключають. Народи чим далі тим більше себе взаїмно ненавидять, партії та кляси все завзятійше борються зі собою, а в справедливість вже ніхто з людей не вірить. Ми живемо в добі провалюючої науки, падаючого мистецтва та загальної розпусти".

— **Нові гроші в СРСР.** Народний комісаріят фінансів випускає нову дрібну (розмінну) монету вартости 5, 3 і 2 копійок. Нова монета буде менша від передвоєнної та буде виготовлена не з міди а з бронзи мішаної з иншими металями лекшими від міди. Нові монети будуть зроблені на зразок закордонних монет у инших державах.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ 10-ий

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному Селу" в золотих в місяці травні 1925.

Неоніля Валицька Львів 5, Григорій Грозик 25, Юстин Павлух Львів 3·30, Стефан Кізима Львів 5, о. Василь Кулинич Угнів 5·80, о. А. Сумик Волосів 5, інж. Стефан Матусько Тарнів 3, Михайло Чорпіта Калуш 5, Марія і Михайло Карманські Добромиль 5, Кирило Лех Радехів 7, Стефан Савуля Ліско 9, Иосиф Смішкевич Колбасиві 10, Михайло Галан Белз 10, Клим Шанковський Тернопіль 10, Марія Павелківна Зимноводка 10, Емілія Катайська Станиславів 10, Гнат Панас Броди 15, Константинович Володимир Львів 50, Глинський Теофан Львів 10, Герасимович Сильвестер Львів 10, інж. Ткач Віктор Львів 8, Яцевьо Михайло Львів 10, д-р Сафіян Лука Львів 10. На листу ч. 26 зложили: інж. Всеволод Левицький 20, Зиґфрид Турянський 2, Евген Фільварків 10, Ваврин Степан 2·50, інж. Бобикевич 2·50 — разом 37. На листу ч. 12 школа УПТ. ім. кн. Льва у Львові, а то: I. кл. 3·40, II. кл. 4, III. кл. 5·20, IV. кл. 4·40, V. кл. 8·80 і учительки: М. Лисова 3, Е. Герасимовичева 3, І. Климкевич 3, Ф. Татарська 3, Кахникевич 1 — разом 37·80, читальня „Просвіти" на Сигнівці (збірка) 34·40. По день 4. цм. включно зложено: 3.398·15 зол. 22 дол. і 755 чеських корон.

✝ Посмертні згадки.

Проф. Леонтій Кузьма. В саму великодню суботу цр. довелося Коломиї, а радше Підгірю, провожати в могилу свого найкрасшого громадянина, проф. Леонтія Кузьму. Небуденних людей провожають небуденно. І оце з останнім „прощай" прийшов і жупан і сірак, я прийшло їх тьма-тьменна. Прийшли товариші, що зжилися та полюбили його; прийшли учні, що нагинав їх до солідної праці; прийшли представники місцевих товариств, що в них довгі літа трудився; прийшли представники читалень у повіті, що ними густо засіяв Підгіря; прийшли мужики, що їх вирвав із тугих кліщів лихви; прийшли всі, що в них ще б'ється українське серце і що знають ціну діяльним громадянам. Оце прощали людину, що обовязки супроти родини зуміла поставити поровень з обовязками супроти рідного краю і до останньої хвилини свого життя їх совісно та енерґійно повнила. Школа, дім, українські просвітні та економічні установи творили суть його життя. De mortuis nil nisi bene. Пословиця тут ні при чім. Добре проведене життя полишило після себе добру славу. Пок. проф. Леонтій Кузьма прийшов на світ 22. VII. 1865 р. в Ушні, в золочівському повіті. До ґімназії ходив у Золочеві (1877–84). В році 1889 кінчить фільософічний виділ на львівськім університеті, а в 1895 складає також учительський іспит. Учителювати починає з роком 1891 в „Академічній ґімназії" у Львові; вчить у польській ґімназії в Перемишлі (двома наворотами), в V. ґімназії у Львові, а в 1897 році одержав посаду в українській ґімназії в Коломиї. До гробу сходить як управитель прив. жіночої ґімназії УПТ. в Коломиї. Від 1897 р. стає Коломия тереном його невсипучої діяльности, що нею добув собі загальну пошану та любов, яку громадянство виявило справді княжівськими проводами в домівку вічного спочинку. Вічна Йому память!

о. Іван Стрільбицький греко-кат. парох Наварії помер дня 1. травня 1925 в 70 році життя, а 38 священства. В. Я. п.!

ОПОВІСТКИ.

Вп. Інж. Целевич, Угнів, зложив в січні 83 зол. з коляди на „Рідну Школу".

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Всім, що були ласкаві взяти участь у похороні мойого Мужа складаю сердечну подяку. Бог за воздасть і помилує.

Олімпія Стрільбицька з родиною.

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10.